

«Чомеаи Тоҷикистон холо бояд имкониятҳои имрӯзаро воқеъбинона арзёбӣ намояд ва дар заминаи ризоияту ваҳдати милли, сулҳу озоиш ва таъмини амният тадричан пеш равад».

Эмомалӣ Раҳмон

ДУШАНБЕ, 06.05.2020 /АМИТ «Ховар»/. Чаҳони мо бо мушкилоти ҷадида рӯбарӯ гардидааст, ки боиси ташвиши қулли башарият мебошад. Раванди па

х

ншавии коронавирус дар кишвар

х

ои дунё хисороти зиёди

ч

ониҳо ба бор оварда истодааст. Бо ву

ҷ

уди талош

х

ои пайвасти давлат

х

о ва созмон

х

ои умуми

ҷ

а

х

он

ӣ

дар ро

х
и
аз байн бурдани
ин вабои аср ва бартараф сохтани ӯ таъсири манфии он ӯ таъсири пандемия аллакай ба
тамоми со
х
а
х
ои
х
аёти
ч
амъиятии саросари дунё, аз муносибат
х
ои байналмилал
ӣ
сар карда, то и
к
тисодиёту и
ч
тимоиёт ва маънавиёти инсоният расидааст.

“Дар чунин шароит таъмини амнияти иттилоотии кишварҳо ба масъалаи доғи рӯз табдил
ёфтааст, зеро ӯ хатаре,
ки
иттилооти бевунёд
дар ин мавзӯ ӯ пеш меорад, аз зарари худӣ коронавирус ба
ч
омеа кам нест”, — навиштааст зимни як нигориши худ ӯ мутахассиси пешбари Маркази тад
к
и
к
оти стратегии назди Президенти
ч
ум
х
урии То
ч
икистон Фир
ӯ
з РАВШАНАЛИЕВ.

Технологияи комунникатсионии ҷаҳони муосир низ аз хатари ин вабо бетаъсир намонд. Дар ҳолатҳои бӯхронӣ маҳз иттилоот, ки тавассути воситаҳои ахбори омма ва шабакаҳои иҷтимоӣ паҳн мегардад, метавонад дар осудагии ҷомеа нақши асосӣ дошта бошад ва ё, баракс, мардумро ба таҳлука афтонда, ҳолати бӯхрониро боз ҳам шадидтар созад. Ҳадафи асосии воситаҳои иттилоотрасонӣ, пеш аз ҳама, расондани маълумоти дақиқу бозғатимод ба шаҳрвандон ва онҳоро аз вазъияту рӯйдодҳо боҳабар сохтан мебошад, на ин ки паҳн кардани маълумоти бардурӯғ ва носаҳеҳ. Аммо таҷрибаи ҷомеаи ҷаҳонӣ нишон медиҳад, ки маҳз дар давраҳои бӯхронӣ сарчашмаҳои иттилоотрасони ғайрирасмӣ фаъолтар мешаванд ва тавассути маълумоти бардурӯғ ва хангомасозӣ диққати ҷомеаро ба худ мекашанд. Дар ин росто, васоити ахбори оммаи давлатиро зарур аст, ки беш аз пеш фаъолтар амал карда, сари вақт маълумоти расмӣ ва дақиқро ба шаҳрвандон пешниҳод намояд ва вазъи воқеиро равшан созад.

Аз инҷост, ки давлатҳо ба таъмини амнияти иттилоотӣ бояд тавачҷуҳи аввалиндарача зоҳир намоянд, зеро қайҳост, ки амнияти ҳар як кишвар аз амнияти иттилоотии он вобастагии бузург дорад.

Имрӯз зиёда аз 80 дарсади ахбори ҷаҳон, ки тавассути васоити ахбори омма ва шабакаҳои иҷтимоӣ паҳн мегардад, масъалаи пандемияи COVID-19 ро дарбар мегирад. Ташвишвар он аст, ки аксари ҷунин маълумот дақиқ ва саҳеҳ набуда, аз ҷиҳати омӯрӣ низ дуруст ва расмӣ нестанд. Натиҷаи ҷунин иттилоот оқибат ба таҳлука афтодани шаҳрвандон мебошад. Мутаассифона, ин раванд дар ҳамаи кишварҳо ба мушоҳида мерасад.

Дар ҷунин шароит фазои иттилоотии кишварҳо зерин хатар қарор мегиранд. Афзоиши паҳншавии маълумоти бардурӯғ ва ҷинойтҳои киберӣ, инҷунин вусъат ёфтани ҷанги иттилоотӣ байни кишварҳои абарқудрат дар ин раванд аз эҳтимол дур нест.

Дар ин шабу рӯзҳо дар сомонҳои интернетӣ ва шабакаҳои иҷтимоӣ доир ба паҳншавии коронавирус маълумоти бисёр ҷарҳ мезананд. Аз миёни иттилооти зиёд ва аз ҳам фарқкунанда барои шаҳрванди одӣ дарёфти маълумоти дуруст ҳеле мушқил аст.

Мушқилӣ дар он аст, ки коронавирус на танҳо ба ҷисми инсонҳо зарар расондааст, балки дарёфти хабарҳои бардурӯғ оид ба он ба ҳолати рӯҳию равонӣ ва тафаккури онҳо низ таъсири манфӣ мерасонад. Аз ин хотир, шаҳрвандонро зарур аст, ки маълумот ва хабарҳои танҳо аз манбаъҳои расмӣ мутолиа намуда, ба ҳар гуна овозаҳо ва иттилооти

бардурӯғ бовар накунад. Дар чунин шароит ҳар як шаҳрвандро мебояд дар баробари роия кардани кодаҳои беҳдошти ҷисмонӣ (санитарӣ) инчунин ба тоза нигоҳ доштани рӯҳу равони худ ва дигарон, фарқ кардани иттилооти дуруст аз хабарҳои бардурӯғ низ диққат дода, на танҳо бо пандемияи коронавирус, балки бо пахншавии иттилооти бепоя ва беоътимод низ мубориза барад.

Чӣ бояд кард, то хабарҳои бардурӯғ дар шабакаҳои иҷтимоӣ пахн нагарданд?

1. Сари дурустии хабар андеша кардан. Дар байни истифодабарандагони шабакаҳои иҷтимоӣ аллакай одат шудааст, ки чӣ хабар ё маълумоте тавассути WhatsApp, Facebook ё Viber ва ӣмо дарёфт мешавад ва дар зераш “ба дигарон фиристед” навишта шуда бошад, хатман бояд ба наздикон ва ёру дӯстон фиристода шавад. Лекин қори муҳимме, ки дар роҳи пешгирии маълумоти бардурӯғ бояд анҷом дода шавад, ин саросема нашудан дар фиристондани чунин хабарҳо мебошад. Шахс бояд дар дуруст будани он хуб андеша кунад. Дар сурати шубҳа пайдо кардан беҳтар аст ба дигарон равон накунад;

2. Манбаи хабар бояд санҷида шавад. Пеш аз пахн кардани маълумоти дарёфтшуда дар шабакаҳои иҷтимоӣ шахс бояд аз сарчашмаи маълумот ё хабар огоҳӣ дошта бошад. Дар бисёр ҳолатҳо маълумоти бардурӯғ аз номи мақомоти давлатӣ ё созмонҳои ҷаҳонӣ нашр ва пахн мегарданд. Фаромӯш набояд кард, ки дар ин ҳангом хатман сомонҳои расмӣ ин мақомот ё созмонҳоро аз назар бояд гузаронд.

3. Мутолиаи хабарҳо танҳо аз манбаъҳои беоътимод. Чома бояд хуб дарк намояд, ки сарчашмаҳои иттилоотӣ хеле зиёд ва гуногунанд, аммо на ҳамаи маълумот, ки махсусан дар шабакаҳои иҷтимоӣ пахн мегарданд, дуруст ва дақиқ мебошанд. Хуб мешуд, ки шаҳрвандон сомонҳои расмӣ ва манбаъҳои беоътимодно бештар мутолиа намоянд.

Хулоса, вазъияти имрӯзаи ҷаҳон аз мо такозо менамояд, ки ҳарчӣ бештар гирди ҳам биёем ва барои мубориза бурдан бо вабои аср – коронавирус ва пахншавии иттилооти сохта, ки хатари он ҳам ба чома аз зарари ҳуди коронавирус кам нест, оқилона рафтор намоем. Дар таъмини амнияти давлату чома ҳар як шаҳрванди кишвар вазифадор аст.

Беморӣ ва пандемияи короновирусо инсоният хатман паси сар менамояд, аммо ояндаи давлату чомаоро иқдом ва амали имрӯзаи ҳар як шаҳрванд муайян хоҳад кард.

Фирӯз РАВШАНАЛИЕВ,
мутахассиси пешбари Раёсати таҳлил
ва ояндабинии сиёсати дохилии
Маркази тадқиқоти стратегии назди
Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

-
-
-
-
-
-
-